

Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi Thomae

Cvm Variis Indicibvs

De Deo Effectore, Creaturarvm Omnivm Tractatvs II. De Opere Sex
Diervm, Ac Tertivs De Anima

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1622

IX. An primi homines cum perfecta scientia rerum naturalium creati
fuerint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93575](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93575)

nomine similitudinis Spiritum sanctum ibi significari.

CAPVT IX.

An primi homines cum perfecta scientia rerum naturalium creati fuerint.

Partis nega-
tis argumē-
tum.

Confirm.

2.
Affertio 1.
Certas af-
firmans de
scientia na-
turali Ada-
mo indita.
Probatur 1.

Probatur 2.

Praeter substantiam, & potentias, quas homo in prima pductione à suo auctore accepit, inueniuntur aliae perfectiones ad ordinem naturae pertinentes, quia naturam perficiunt, & aliquo naturali modo acquiri possunt, ut sunt habitus, & actus, de quibus dicendum est, quomodo primis hominibus concreati fuerint, & praesertim de habitibus, nam actus non sunt facti à solo auctore naturae, sed ab ipso homine iam producto. Hae autem perfectiones partim ad cognitionem pertinent, partim ad voluntatem. De cognitione igitur, quae prior est, seu scientia est dubium, an homini in sua creatione data fuerit. Est autem ratio dubitandi, quia naturale est homini acquirere cognitionem, & scientiam per sensum, & habitus per actus: sed Deus ita condidit res omnes, ut proprios motus illis agere sinat: ergo etiam hominem ita creauit, ut conferendo ei totam perfectionem, quam in actu primo natura per se primo, vel secundo postulat, reliquas perfectiones, ipse sibi acquireret. huiusmodi autem sunt scientia, & cognitio: ergo haec non sunt homini concreata, vel à Deo indita, sed post concreationem sunt ab homine acquisita. Et confirmatur, quia sepe dictum est, in prima rerum creatione, non esse miracula, vel praeternaturalia opera sine euidente necessitate, & auctoritate asserenda: sed habere scientiam infusam non est naturale homini, sed miraculosum, vel supra naturae ordinem: ergo non est, cum credamus hoc modo esse datam scientiam primis hominibus.

Nihilominus certum est, habuisse Adam statim ac fuit à Deo creatus naturalem scientiam à DEO sibi inditam. Hae est doctrina Sancti Thomae 1. p. q. 94. art. 3. & est communis Scholasticorum cum Magistro in 2. d. 23. Et probatur primo ex Scriptura, nam Gen. 2. dicitur, paulo post creationem Adae adducta esse omnia animalia coram ipso, ut eis nomina imponeret, & additur: *Omne quod vocauit Adam anima uiuentis ipsi, in est nomen eius.* Ex quo loco omnes Scholastici colligunt, habuisse tunc Adam scientiam singulorum animalium, ut conuenienter ad naturam uniuscuiusque eis nomina imponeret. Ita enim exponit dicta verba Euseb. lib. 11. de Preparat. Euang. cap. 4. nam quod dicitur, *Ipsum est nomen eius*, exponit, hoc est, in ipsa natura, seu conuenienter ad naturam rei impositum est. Hoc autem fieri non poterat, nisi & cum perfecta scientia ipsorum animantium, & cum magna pericia alicuius linguae, & proprietatis omnium uerborum eius. Vnde recte Chrysost. hom. 14. in Gen. inquit, *Quod magna sapientia praeditus fuit, ut sciret ex his, quae nunc sunt. Et adduxit illa, &c. f. c. u. hoc Deus demonstratus nobis magnam illius sapientiam.* Et infra, *Ne igitur subito praetereas, sed cogita quanta fuerit sapientia uolatilibus, &c. & omnibus congenera & conuenientia sua natura imponit nomina.* Et iterum infra, *Qui potest congruus nominibus iumenta appellare, & uolatilia caeli, & alias bestias quomodo non omnis sapientia, & industria pollet?*

Secundo ueritate hanc uidetur expresse docere Sapiens Eccl. 17. dicens: *Creauit Deus de terra hominem. Et infra, Creauit ex ipso adiutorium simile sibi.* Et infra, *Et disciplinam intellectus repleuit illos, creauit illis scientiam spiritus, sensum impleuit cor illorum, & mala, & bona ostendit eis, posuit oculum suum super corda illorum ostendere illis magnalia operum suorum. ut nomen sanctificationis colaudent, & gloriari in mirabilibus illius, ut magnalia enarrant opera eius.* Quae uerba licet generalia videan-

tur, & supernaturalem cognitionem maxime indicent, tamen sine dubio naturalem etiam scientiam comprehendunt. Tum quia ualde uniuersalia sunt: tum etiam, quia ad perfectam disciplinam intellectus pertinent, quam perfectionem totam complectitur illud uerbum, *repleuit illos.* Tum etiam, quia multa ex operibus Dei per hanc scientiam cognoscuntur, unde etiam deferuit, ut in eius laudem referantur. Denique ibidem ait Sapiens: *Dedit illi potestatem eorum, quae sunt super terram: posuit timorem illius super omnem carnem, & dominatus est bestiis, & uolatilibus.* Ad usum autem huius potestatis, & dominij necessaria erat huiusmodi scientia, ut discernere posset manifesta animalia à feris, statim ac ille uideret, & absque alio experimento, & sic de ceteris. Quod recte indicauit Chrysost. loco cit. ponderando nomen expositionem scientiae, potestatis, ac dominij signum fuisse, & ad uerumque fine cognitione praestandum, magnam sapientiam, imo & industriam (ut ait) necessariam fuisse, quod non potest de induitria acquisita intelligi, cum nulla experientia praecessisset. Adde etiam potestatem illud Eccl. 7. *Deus se in hominem eduxit* nam scientia etiam ad quandam rectitudinem pertinet, quia scientia ueritatis, rectitudo quaedam intellectus est: intellectus autem principalis potentia hominis est, & ideo recte potest hae rectitudo intellectualis (ut sic dicam) sub absoluta rectitudine comprehendere, quamuis fortasse Sapiens de morali, vel supernaturali praecipue loquatur, ut postea uidebimus.

Ultimo confirmatur ratione haec ueritas, quia hominem creari cum perfecta scientia fuit in primis conuenientissimum ex parte Dei, cuius opera perfecta sunt: nam hac ratione omnes alias res uniuersae tam corporales, quam spirituales in statu perfecto creauit: ergo & hominem ex corpore, & spiritu compositum. Nam & ipsum hominem secundum corpus perfectum creauit: ergo multo magis secundum animam. Nec satisfacet quis si respondet, fecisse quidem Deum animam perfectam, secundum eas perfectiones, quas à solo auctore naturae habere poterat, vel per se primo, vel per naturalem, ac necessariam emanationem cum essentia: non uero quoad alias perfectiones, quas homo suis actibus potest acquirere. Hoc, inquam, non satisfacet, tum quia uix potuisset homo scientiam acquirere, nisi prius daretur à Deo, ut statim declarabo. Tum etiam, quia corporibus etiam eas perfectiones contulit Deus in principio, quas possunt similia corpora discursu temporis suis actibus comparare, ut patet in statura corporis humani, & in arboribus cum suis fructibus productis: ergo multo magis debuit creare intellectum hominis bene dispositum, & proxime aptum ad fructus mentis producidos. Quod his uerbis docuit Moles Barcephala lib. de Parad. 2. p. cap. 7. *Comparauit Deus Adam mentis sensum, ut procrearet, atque exprolulari faceret omnis generis probas cogitationes, meditationes, uigilantias, quae uidentur sensu percipi possunt, quam ipsi, quae cum sensum effugiant.* Vnde ibidem dixerat, inducendum fuisse Adamum in spirituale, ac felicem vitam, & mirifica affectuum uoluptate per meditationes, cogitationesque nulli perturbationi, aut anxietati obnoxias, in morem angelorum, & spiritualium copiarum, recipientemque radios diuinorum notionum non aliter atque angeli capiunt. Quae uerba maiorem quidem perfectionem intellectus indicant, quam per naturales scientias humanas haberi possit, tamen illam etiam sine dubio includunt: quomodo autem in alijs intelligenda sunt, vel limitanda, postea uidebimus.

Deinde erat haec perfectio non solum primo homini, ut particularis persona erat, sed etiam toti generi humano, & Adamo, ut parenti eius, ualde necessaria. Primo ad integritatem, & felicitatem rationis illius

illius status, in quo homo ante peccatum constituebatur, quem in discurfu sequentium capitum explicabimus. Secundo, quia si homo ignorans crearetur, ut ipse scientiam sibi acquireret, necessarium esset longo tempore in magna ignorantia versari. Quia humana scientia longo tempore, & magno labore acquiritur, adeo ut ad vnam scientiam perfectam acquirendam vix longum vite tempus sufficiat, nedum ad omnes. Præsertim cum esset sola inuentione, & sine disciplina addiscenda, & acquirenda, quod longè difficilior est. Tertiò, quia impossibile est homini solis naturæ suæ virib⁹ scientiam veritatis etiam naturalium puram, & sine admitione multorum errorum inquirendo, inuenire. Propter quod ad providentiam auctoris naturæ pertinet hominem creare ita perfectum, ut sine errore posset naturales veritates intelligere. Denique non solum erat futurus Adam Pater ceterorum hominum, sed etiam Doctor non solum in rebus fidei, sed etiam in rerum naturalium cognitione, nam etiam illa hominibus necessaria est in omni statu, tam innocentia ad vitæ tranquillitatem, & iucunditatem, & ut haberet appetitum scientiæ satiatum, & ad quandam honestam occupationis, seu exercitationis partem: quam naturæ lapsus, ad vitæ utilitatem, & cōseruationem: ergo sicut Adam creatus est perfectus ad generandos homines, ita etiam ad illos instruendos, & docendos. Atque ita responsum est ad rationem dubitantem in principio positam, & magis ex sequentibus elucidabitur.

Inquirendum enim superest, qualis, & quanta fuerit hæc Adams scientia, vel in specie, vel in individuo. In quo in primis quoad speciem dicendum est, scientiam rerum naturalium Adæ inditam in essentia fuisse eiusdem speciei cum scientia, quæ discursu, & inuentione humana acquiri potest, quæ alio modo dici à Theologis solet per accidens, & non per se infusa. Et ita est assertio cōmuniter ab eisdem Theologis recepta, docet D. Thom. i. p. q. 94. art. 2. ad 1. ubi bene illam explicat Caietanus. Ratio autem est, quia illa scientia data est Adæ ad periclitandum intellectum eius intra naturalem ordinem, & secundum capacitatem, & appetitum naturalem sciendi: ergo debuit esse scientia naturalis in sua substantia, ac proinde talis, qualis naturaliter potest acquiri, quauis ex dono Dei fuerit infusa. Et hoc etiam confirmat ratio dubitandi in principio posita. Rectè enim ostendit non esse sine fundamento asserendum datam fuisse Adæ scientiam superioris ordinis, & quasi angelicam, quia illud fuisset speciale miraculum ultra naturæ debitum, imò & supra naturalem capacitatem, & sine fundamento fingendum non est. At verò naturalis scientia est proportionata naturæ, & in illo statu erat satis necessaria, & quauis modus ille habendi scientiam per infusionem absolute supernaturalis est: nihilominus pro illo statu erat quodammodo naturalis, quia tunc non poterat illa perfectio aliter obtineri. Eo vel maxime, quod creabat Deus hominem ad finem supernaturalem, & ideo decreuit illi conferre statum quandam excellentiorem, quam pura hominis natura postulat, adeoque quodammodo connaturale fuit illi statui, ut natura humana immediate à suo auctore naturalem scientiam acciperet.

Ex quo colligitur primò, talem fuisse illam scientiam, ut in visu eius habuerit Adam dependentiam à phantasmatibus. Probatur, quia hic modus cognoscendi speculando phantasmata, naturalis est animæ coniunctæ: ergo eandem dependentiam à phantasmatibus habuit primus homo in suo naturali modo intelligendi, quam nos habemus: ergo eandem etiam habuit in visu illius scientiæ, quæ eiusdem ordinis erat cum illa, quæ in nobis

est, & à phantasia, in suo visu pendet. Vnde vltimo infertur, species intelligibiles datas Adæ cum illa scientia, quauis non fuerint per sensus acceptæ, nec à phantasmatibus abstractæ: nihilominus tales fuisse, quales solent per sensus, & phantasmata acquiri. Probatur prior pars, quod tales species non fuerint de facto acquisite, sed inditæ, quia qui dat formam, dat consequentia ad formam, & multo magis dat antecedentia, quæ ad convenientem statum, & usum talis formæ necessaria sunt. Sed habitus scientiæ sine speciebus intelligibilibus non posset in actum prodire, nisi post acquisite species, atque ita usus talis habitus imperfectus valde fuisset, quod est & illi fini contrarium, propter quem infundebatur, & à perfecto modo operandi Dei alienum: ergo sine ulla dubitatione cum habitu scientiæ, infusa sunt Adæ species illarum rerum, qualis erat talis scientia. Altera verò pars, & qualitate, seu modo talium specierum probatur ex priori assertionem, quia species esse debent proportionatæ habitui: sed habitus scientiæ erat infusus tantum per accidens: ergo & species fuerunt tantum per accidens infusæ, ac proinde in substantia naturales, & eiusdem rationis cum illis, quæ à phantasmatibus abstrahi possent. Denique illæ species dabantur ad usum naturalem animæ coniunctæ, sed hic usus est intelligere cum dependentia à phantasmatibus: ergo species ad hunc intelligendi modum proportionatæ fuerunt. Vnde tandem concluditur, etiam fuisse infusa Adæ in interno sensu, seu phantasia, vel cogitativa, omnia phantasmata ad usum illius scientiæ, & specierum intelligibilium necessaria: quod eiusdem rationibus cum proportionem applicatis facile ostendi potest. An verò præter hanc scientiam naturalem fuerit alia supernaturalis cognitio, vel scientia Adæ infusa, postea dicemus.

Circa perfectionem autem individuale illius scientiæ nonnulla explicanda sunt. Primū est circa obiectum, quas res per illam scientiam Adam cognouerit. Sunt autem res naturaliter ab homine cognoscibiles triplicis ordinis, scilicet res materiales, res summè immateriales, ut est Deus, & res mediæ, ut spirituales creaturæ, & de singulis dictum est. De primis enim fuit singularis opinio Caietani. Gen. 2. circa illa verba: *Adduxit Deus animalia ad Adam, ut videret, quid vocaret ea* Ex quibus colligitur Adæ fuisse cōmunicatam scientiam rerum omnium corporalium, exceptis cælis, terra, & maribus, quorum notitia (inquit) homini perfecte cōmunicata non fuit. Sed contrarium docent communiter Doctores, nam D. Thom. i. p. q. 94. art. 3. absolute dicit, *Adam habuisse omnium scientiam, in quibus homo natus est instrui*. Et hæc sunt omnia illa, quæ virtualiter existunt in primis principis personis, quæcumque scilicet naturaliter homines cognoscere possunt. Vnde infert in solut. ad 3. non potuisse Adam proficere in scientia quoad numerum scitorum, & idem docet Bonauent. in 2. d. 23. art. 2. q. 1. & Hugo de Sanct. Victor. lib. 1. de Sacram. p. 6. cap. 12. & in 13. dicit, *Rerum omnium visibilibus, quæ cum homine, & propter hominem factæ erant, perfectam cognitionem hominem accepisse, nulli dubium esse debet, quantum videlicet siue ad eruditionem animæ siue ad corporalis vsus necessitudinem pertinere videbatur*.

Qui omnes id colligunt ex verbis Moysis, ex quibus Caiet. suæ opinionis occasionem sumpsit. Possumusque ad hominem contra illum argumentari. Nam ex eo, quod Adam imposuit nomina terestribus animalibus, & volatilibus, ipse colligit, etiam piscium, & vegetabilium scientiam communicatam esse Adæ, vel quia est eiusdem rationis, vel quia in maiori clauditur minus. Vnde, à fortiori, videtur idem concludendum de omnibus mistis inanimatis, ut sunt mineralia, & similia:

Corollar. 2. b. paritum

Suadetur prior esse pars.

Suadetur pars posterior.

Corollar. 3.

Vnde probatur.

8.

De obiecto eiusdem scientiæ. Ac primo loco de rebus materialibus.

Negat Caiet. male interpretatur verbum Genes. ad omnia materialia extendit dictam scientiam. 3. Assertio contra Caiet. & communem.

9. Verba Genes. quibus Caiet. nitetur progit, etiam piscium, & vegetabilium scientiam assertionem retorquentur.

milia: nam hæc etiam minus perfecta sunt, quàm vegetabilia. Ergo eadem ratione idem est de elementis concludendum: tum quia etiam sunt minus perfecta: tum etiam quia scientia de mistis sine scientia simplicium perfecte haberi non potest. Ergo immerito Caiet. excipit terram, & mare, quæ cæteris elementis ignobiliora sunt. De cælis etiam nulla ratio apparet, cur excipiantur, nam etiam illi sunt minus perfecti, quàm animalia, & maximè quàm ipsemet homo: ergo, si Adam accepit perfectam scientiam animalium, & ipsius humanæ naturæ, cur non etiam cælorum: Præterea est optima ratio, quia cæli sunt causæ vniuersales mistorum, & similium effectuum inferiorum: ergo ad perfectam harum rerum scientiam scientia cælorum necessaria fuit. Argumentor præterea, quia licet inferiorum rerum cognitio ad vsum, & conseruationem corporalis vitæ magis fortasse necessaria sit: ad contemplationem, & laudem creatoris cælorum scientia, & consideratio magis prouocare solet. Adæ autem magis est data scientia propter Dei cognitionem, & laudem, quàm propter corporis conseruationem, vel gubernationem. Quauis ad hanc etiā cælorum, & astrorum scientiam non parum conducatur. Vnde confirmatur hæc ratio ex verbis Sapientis suprā ponderatis: ostendit illis magnalia operum suorum, ut nomen sanctificationis collaudent, & gloriam in mirabilibus illius, ut magnalia enarrant operum eius. Illa enim quæ in ordine naturali dici possunt, maximè magnalia Dei, sunt perfectio illa, quæ in cælis Deus operatus est, & illa maximè ad laudem Dei hominem excitat: ergo illa potissimum comprehendunt verba Sapientis.

Accediva-
tio 1.

Confirma-
tur.

10.

Rationes
zandem pro
1. asserti. ad
hanc & ac-
commodan-
tur.

Ad pond-
rationem
Caiet. ex
diffin. verbis
Gen. in n. 3.

Ultima ra-
tio contra
Caiet.

11.

Notatio li-
mitans &
explicans 3.
assertionem.

Præterea rationes omnes, quibus principalem conclusionem probauimus, æquè ostendunt scientiam inditam Adæ debuisse esse perfectam ex parte rerum naturaliter ab homine cognoscibilibus, tum ex parte Dei infundentis illam scientiam, nam opera eius perfecta sunt, tum ex parte appetitus, & capacitatis naturalis hominis recipientis, nam ex parte hominis est æqualis, vel certè maior ad meliora, & cælestia: tum deniq; ex parte finis tam actionis, quàm contemplationis, nam ad utranque cælorum cognitio inferuire potest. Neque aliqua ratio excipienda cælos, vel aliquid simile, verisimilis asserri potest. Nam quod Caiet. ponderat. Adamum imposuisse nomina brutis animalibus, non verò astris, quia hoc soli Deo referuatur, iuxta illud Psalm. 146. Qui numerat multitudinem stellarum, & omnibus eis nomina vocat, debilissimum argumentum est. Tum quia non omnibus rebus, quarum scientiam Adam habuit, nomina imposuit, ut ipse etiam Caiet. fatetur. Tum etiam quia falsum est perfectam notitiam cælorum, & stellarum solius Dei esse propriam: nam ex parte obiecti etiam Angeli illam habent, & maximè cōnaturalem. Et Salomoni etiam Deus illam communicauit, nam inter alia, quæ ipse numerat Sapientia 7. quorum scientiam veram à Deo accepit, ponit vicissitudinum permutationes, & commutationes temporum, anni cursus, & stellarum dispositiones. Vnde nouum argumentum sumi potest, nam si Salomon hanc scientiam recepit, multo certè magis Adam, quia vel maiorem, vel certè non inferiorem scientiam accepit.

Aduertendum est autem, hoc totum intelligendum esse de perfecta scientia humana, nam, ut diximus, scientia illa Adæ non fuit per se, sed per accidens infusa, & ideo scientia, quam habuit de cælis (sicut & de alijs rebus) non transcendit in specie, & substantia illam scientiam, quæ per sensus, & per effectus, potest humana natura de stellis, seu cælis comparare. Et ex hac parte potuit illa scientia Adæ non esse quiddam inchoata cognitio cælorum,

nec comprehensua omnium virtutum stellarum, & respectiue etiam potuit eadem scientia Adæ esse minus perfecta de cælis, quàm de alijs rebus propinquioribus sensibus, quia homo perfectius cognoscere potest, quæ sensibus magis propinqua, & proportionata sunt, quàm ea, quæ à sensibus longè distant. In eo tamen gradu, in quo scientia de cælis ab hominibus acquiri potest, Adamus illam perfectam habuit, & quicquid vel vnus, vel plures homines longo tempore, & magna industria, ac multiplici obseruatione de cælis, aut elementis, aut mistis consequi possent, id totum per hanc scientiam Adamo inditum est. Et è contrario quod humana diligentia, & virtute sciri non potest inquirendo, sub illa etiam scientia comprehensum non est.

Et hinc fit primò, ut per illam scientiam non cognouerit Adam omnia futura contingentia, illa præcipue quæ ex libero arbitrio pendunt, quia nullum est medium, quo possit homo naturaliter hæc certò cognoscere. De his vero futuris contingentibus quæ ex solis causis naturalibus sese impediunt, sine interuentu liberi arbitrii proueniunt, quia in tota collectione causarum necessitatem habent, dubitari potest, an potuerit Adam per hanc scientiam illa cognoscere, sicut de Angelis in superioribus affirmauimus. Et sine dubio ex parte obiecti non est repugnantia: an verò excedat capacitatem humanam, & ideo excedat totam multitudinem scientiæ humanæ, etiam per accidens infusa, mihi incertum est. Verisimile autem videtur, aliqua huiusmodi futura, quando non pendunt ex concursu multarum causarum, potuisse sub hanc scientiam cadere, quoniam excedit capacitatem humanam, posse simul collectionem illarum causarum, & totam vim agendi, & resistendi earum considerare, & ex eis cognoscere, quid ex eis in tali euentu pronemiet, quauis respectu vnus, vel alterius causæ contingens sit. Secus verò esse potest, si tot causæ concurrant, vel concurrere valeant, ut omnes illas simul comprehendere, & animaduertere, supra humanum ingenium naturaliter sit. Et ideo dicendum videtur, simpliciter non potuisse Adamum hæc omnia contingentia per hæc scientiam cognoscere, licet fortasse aliqua faciliora potuerit. Præterquam quod in his omnibus semper potest liberum arbitrium vel Dei, vel hominum interuenire, cuiusque naturalium causarum aliquo modo impedire, & ex hac parte nunquam poterit talis cognitio esse omnino certa. Nam licet fortasse aliquando actio liberi arbitrii interuentura non sit, hoc ipsum non poterat homo per hanc scientiam certò cognoscere.

Secundò colligitur ex dicto principio, non potuisse Adam per hanc scientiam cognoscere præterita, ut præterita sunt, nisi quatenus ex præteritis indicantur, ut v.g. videndo cælum per hanc scientiam optime potuit Adam cognoscere, cælum fuisse creatum, quando autem, vel quanto tempore, antequam ipse fieret, cælum esset creatum, cognoscere non potuit, quia illud prius manifestabatur sufficienter in effectu præteriti, non tamen hoc posterius. Et ratio est, quia præteritum non potest naturaliter cognosci in seipso per humanam scientiam, cum neque per angelicam cognoscatur, & ideo tantum cognoscitur, vel per effectum præteritem, ut dictum est: vel per memoriam, quæ formaliter loquendo non potest esse infusa, ut de Angelis dixi, sed debet esse relicta, ex præcedenti cognitione. Et ita talis cognitio præteriti reducitur ad aliquid manens in præteriti cognitione præterita, quauis differat, quia illud quod in præteriti manet, non est medium cognitum, sed species intelligibilis, per quam rei prius

SVARE
de Angelis
re 6. d. 8. r. 1.
anima.

D. V.

vise recordamur. Possunt etiam præterita per relationem, seu testimonium cognosci, sed illa cognitio non pertinet ad scientiam, de qua tractamus, sed ad fidem diuinam, vel humanam.

Tertio colligitur ex dictis, quid de cognitione rerum præsentium etiam materialium dicendum sit. Possimus enim loqui vel de speciebus, seu essentis rerum materialium, vel de indiuiduis existentibus. Priori modo iam dictum est, cognouisse Adam per hanc scientiam omnes res de facto creatas, nam humana scientia ultra illas non extenditur, nimirum ad ea, quæ Deus creare potest, creata verò non sunt: quia hæc naturaliter scribi non sunt, ne homo de illis species comparare potest: ad creata verò, humana scientia, quantum est ex se, extendi potest aliquo modo. Posteriori autem modo non est necesse, ut per hanc scientiam Adam cognouerit res omnes singulares, ac materiales actu existentes. Ita docent D. Thom. & omnes in hac materia. Et in primis si verum est, intellectum hominis non habere in hac vita proprias species indiuiduorum, consequenter dicendum erit, nec Adamum habuisse species illorum, & licet habere potuerit phantasmata, tamen verisimile non est, habuisse illa omnium indiuiduorum iam creatorum, nedum omnium postea futurorum. Solum ergo credendum est, in singulis rerum naturis habuisse species, vel phantasmata alicuius indiuidui, vel aliquorum, quia inde perfici solet, & distinctior esse speciei cognitio. Tamen ubi indiuiduorum multitudo magna erat, non fuit necessarium indiuiduorum omnium habere proprias species, quia hoc neque ad perfectionem intellectus per se pertinet, neque etiam ad cognoscendam perfectè specificam essentiam, multum refert, & ideo eorum tantum cognitionem accepit, quæ ad vsum, & ad instructionem aliorum sufficerent. Reliqua verò vel per appropriatam experientiam cognouit, vel si nunquam sensib. occurrerunt sine imperfectio ne præiuncta (ut vocat) ignorari semper potuerunt.

Quarto colligitur ex dictis non cognouisse Adamum per hanc scientiam aliorum hominum interinas cognitiones etiam existentes. Hoc etiam certum est apud omnes, quia hæc cognitiones non cadunt sub humanam scientiam, ut est in Scriptura notum. Et ratione patet, quia nullum est medium quo possit homo naturaliter in huiusmodi actuum cognitionem peruenire. Item quia etiam Angeli non habuerunt scientiam harum cognitionum per species sibi à principio infusas: ergo multo minus homo illam habuit. Imò in hoc inferior inuenitur, quod Angelus licet non videat actus intellectus, & voluntatis, videt saltem actus phantasiae, & appetitus sensitui: homo verò neque hoc potest penetrare, & ideo neque Adamus per suam scientiam illos actus cognoscere valebat. Hoc autem totum intelligendum est de scientia euidente, intuitiva, seu experimentalium talium actuum, nam cognitio aliqua abstractiua per signa, coniecturas, vel effectus haberi potest, non solum ab Angelo, sed etiam ab homine de his actibus. Et ad huiusmodi cognitionem utilis esse poterat Adæ scientia infusa, nam licet sola non sufficeret, quia necessarium erat experiri signa, vel effectus talium actuum, nihilominus ad connexionem inter talia externa signa, & tales actus internos vniuersalis scientia infusa multum deferuire poterat. Et hæc sufficiunt de obiecto illius scientiæ, quantum ad res materiales attinet, sub quibus hominem cum suis actibus comprehendimus.

Secundo loco dicendum est de Deo, qui est supremum intelligibile obiectum. Et in primis dicimus scientiam Adæ infusam Deum sub obiecto suo comprehendisse, imò propter illius cognitionem præcipue datam esse. Probatur, quia D. E. V. S.

potest ab homine naturaliter cognosci, & est præcipuum obiectum, & finis totius humanæ scientiæ, sed scientia Adæ fuit perfectissima intra capacitatem scientiæ humanæ: ergo. Item cum Deus sit vniuersalis causa omnium rerum, nullius rei creata potest esse perfecta cognitio, si ignoretur Deus. Vel è contrario cum res creata perfectè cognita ducant in cognitionem Dei, cuius sunt vestigia, non potest esse scientia perfecta de creaturis quin aliquo modo sub obiecto suo Deum comprehendat: ergo de scientia Adæ, cum fuerit valde perfecta, idem necessariò dicendum est. Consequenter tamen addendum est, Deum non fuisse comprehensum sub hac scientia, nisi quatenus ex creaturis visibilibus cognosci potest. Probatur, quia scientia humana, quæ per lumen naturale intellectus comparari potest, non aliter attingit D. E. V. M., sed scientia infusa Adæ fuit eiusdem speciei cum acquisita: ergo non aliter attingebat Deum. Præterea dictum est, Adam non cognouisse per hanc scientiam, nisi per conuersionem ad phantasmata: ergo, cum Adam de Deo cogitabat per hanc scientiam, etiam conuertebatur ad phantasmata: ergo non cognoscebat illum, nisi quatenus potest aliquo modo ex rebus sensibilibus cognosci, quia de his tantum rebus dantur in nobis phantasmata. Vnde à fortiori concluditur non habuisse Adam in hac scientia speciem intelligibilem, quæ Deum ipsum directè repræsentaret, quia talis species licet esset possibilis, non esset per accidens, sed per se infusa: diximus autè totam hanc scientiam Adæ fuisse tantum per accidens infusam. Item neque Angelorum, neque ipsius materialis substantiæ proprias species accepit, quia per sensus non abstrahuntur: ergo multo minus habuit speciem Dei. Contrarium tamen solet tribui Scoto in 2. d. 3. q. 9. sed ibi tantum de Angelis loquitur. Et licet obiter dicat hominem in statu innocentie habere potuisse notitiam Dei aliquo modo distinctam, tamen statim addit, Angelum potuisse habere perfectiorem. Sed quicquid ipse senserit supra ostendimus, illam sententiam esse falsam, & impossibilem etiam in Angelis: ergo multo magis in homine.

Obijciat fortasse aliquis doctrinam D. Thomæ d. q. 93. art. 1. ubi postquam dixit, Adamum in statu innocentie non vidisse Deum per essentiam, subdit, cognouisse Deum altiori cognitione, quam nos cognoscimus, ac subinde habuisse cognitionem mediam inter cognitionem nostram, & beatorum. Vnde videtur sentire, scientiam hanc, quæ Adam de Deo habuit, fuisse alterius rationis, quam scientiam nostram, & ab omni illa, quæ de Deo potest ab homine rationaliter acquiri. Et statim differentiã assignare videtur, quia homo tantum per effectus sensibiles, Adam verò per intelligibiles Deum contemplabatur, quia cum esset creatus rectus, non impediebatur (ait D. Th.) per res exteriores à clara & firmâ contemplatione intelligibilium effectuum, quos ex irradiatione prima veritatis percipiebat. Considerandum tamen est aliud esse loqui absolute de cognitione Adæ: aliud verò de cognitione particulari per hanc scientiam per accidens infusam, vel etiam per cognitionem simpliciter naturalem D. Th. ergo in illo articulo abstractè loquitur de cognitione siue naturali, siue gratuita, ut in fine corporis aperte declarat. Deinde comparatio inter scientiam Adæ, & nostram de Deo fieri potest, vel in perfectione essentiali, vel tantum in accidentali.

Dico ergo cognitionem, quam Adam habuit de Deo per scientiam infusam per accidens, non fuisse essentialiter perfectiorem, quam sit nostra cognitio naturalis Dei in præsentis statu. Hoc probant rationes factæ. Probabile autem est excelsisse in perfectionibus accidentalibus, & præsertim in actuali consideratione, quia primus homo in

in suo obiecto summe immateriali
Afferio 4. id affirmans.
Probatur 1.

Afferio pro summa restricta.
Declaratur restrictio 1.

2.

Altera restrictio ostenditur primò.

Ostenditur 2.

Scotus dicit proximam restrictionem sensu regitur.

17
D. Thomæ etiam obijciuntur.

Notatio præ responsione.

18
Respondetur iam ad objectionem ex D. Thomæ.

fug

sua creatione non habebat illa impedimenta, quæ ad contemplandum planè Deum nos habemus. Differentia autem illa de cognitione per effectus sensibiles, vel intelligibiles fortasse magis habet locum in cognitione supernaturali, de qua postea dicemus, nunc enim tantum de naturali tractamus. Et in hac non video, per quos effectus intelligibiles potuerit Adam, magis quam nos Deum cognoscere. Quia vel illi sunt Angeli, & illos ferè tam imperfectè cognoscebat Adam, sicut nos, ut statim dicam. Vel sunt anima ipsa cum actibus eius, quos ipsi in nobis experimur, & ex iis etiam nos possumus cognoscere Deum. Et præterea quæcunque sint ista intelligibilia, non possumus ad illa peruenire, nisi per sensibilia, nec illa concipere, nisi cum connexionem ad phantasmata, quam imperfectiorem etiam in primo statu Adam habuit. Igitur solum potuit excedere nos in hac cognitione quoad accidentalem perfectionem, quia & propter animi tranquillitatem magis poterat attendere ad hæc intelligibilia naturalia contemplanda, cum ordine ad Deum: & propter habitum, & species infusæ valde perfectas etiam ipsos actus, per quos cognoscitur Deus, perfectius cognoscebat, quæ tota differentia respectu cognitionis Dei accidentalis est.

19.

3 Loco videtur
an anima
scientia
plectatur
suo obiecto
Angelos.
Pars ne-
gantur ar-
gumentum.
Asserit 5.
asserit pro-
batur 1.

Obiectio.

Responsio.

Vide Conim-
bria. 8. Phys.
c. 10. q. 2. a. 2.

20.

Quo modo
anima scien-
tia assigne-
tur Angelis.

Tertio loco posuimus Angelos in latitudine huius obiecti. Quod videri potest dubium, quia licet Angeli in natura propinquiore homini sint, quam Deus, in cognitione magis ab illo distant, quia tam ipse homo, quam aliæ res vniuersi non ita ab Angelis, sicut à Deo pendunt. Nihilominus tamen verisimile est etiam Angelos fuisse comprehensos sub hac scientia Adæ. Probatur primò, quia Philosophi Gentiles sine reuelatione, aliquam notitiam Angelorum habuerunt per scientiam acquiritam, & inuentionem: ergo comprehenduntur Angeli aliquo modo sub adæquato obiecto humane scientiæ acquirite: sed quicquid naturaliter cognosci potest ab homine, perfectius fuit cognitum ab Adamo per scientiam infusam: ergo illa etiam extensa fuit ad Angelos. Dices, Philosophos non habuisse notitiam Angelorum per solam inuentionem ex effectibus, sed per traditionem aliquam humanam. Vel si ex effectibus aliquid intellexerunt, illi non fuerunt effectus merè naturales, sed liberi, & extraordinarij à bonis, vel frequentius à malis angelis facti, quorum cognitio nec in Adam fuit, nec ad naturalem hominis cognitionem per se pertinet. Respondetur, Aristotelem ex motibus celorum cognouisse intelligentias motrices eorum, & inde etiam in aliquam cognitionem plurimum substantiarum separatarum supra cælum habitantium peruenisse, ut ex 8. Physicor. & ex 12. Metaph. & ex 1. de Cælo colligitur. Et notauit Eugub. lib. 4. de peren. Philos. cap. 2. Vnde quod de traditione dicitur, magis incertum est: quod si aliqua fuit, videtur quidem emanasse ex prædictis sensibilibus effectibus, qui virtute demonum, vel aliorum spirituum fiunt, & per quædam experientiam, ubique, & semper innotuisse hominibus videntur. Sed hic etiam modus cognitionis fuit possibilis per scientiam infusam primorum hominum. Vnde existimo quando serpēs tentauit Euam, per hanc scientiam intelligere potuisse eum, qui loquebatur non fuisse verum animal irrationale, sed fuisse aliquem spiritum separatum, qui illo corpore sub illa figura ad secum loquendum utebatur.

Atque ex his, quæ de natura, & obiecto huius scientiæ diximus, facile intelligi potest, quales, & cuius perfectionis actus huius scientiæ fuerint: cuius enim dictum est, ipsam scientiam fuisse eundem speciei cum acquirita humana: inde ergo oportet sequitur, actus intelligendi, quos Adam per hanc scientiam habere potuit, eiusdem speciei fuisse cum actibus, quos nos exercemus. Quia actus proportionati sunt habitibus, & speciebus, à quibus procedunt: & similiter actus procedentes ab habitibus eiusdem speciei sunt cum actibus procedentibus, qui habitus efficiunt, vel efficere possunt. Nihilominus tamen in modo, seu perfectione accidentali usus illius scientiæ, & actus eius multis rationibus ceterorum hominum actus excedere potuerunt. Primò propter excellentiam ingenij, quam in Adamo fuisse diximus. Secundò propter optimum corporis temperamentum, & extremam perfectionem interiorum, & exteriorum sensuum, quæ ad munus intelligendi multum iuuat. Tertio, quia verisimile est, species, & phantasmata à Deo infusa fuisse perfectissima, & liberrima intra naturalem ordinem, & habitum ipsius scientiæ fuisse valde intensum. Denique habuit Adam in illo statu, ut infra dicemus, quandam naturæ integritatem per subordinationem appetitus inferioris ad superiorem, quæ omnem

rata talium specierum capax sit, & directè ac proprio conceptu Angelos cognoscere possit, nihilominus talis cognitio, vel species Angeli primo homini communicata non est, quia, ut diximus, cognoscebat eum dependentia à phantasmatibus, quam anima separata non habet. Solum ergo per effectus, & per species rerum materialium, & maxime per cognitionem animæ suæ, potuit Adam secundum hanc scientiam Angelos cognoscere. Vltimò verò animaduerti potest, duo posse de Angelis naturaliter cognosci, scilicet, vel esse possibili, vel esse factos. Primum istorum poterat per hanc scientiam cognosci cum euidencia quadam, & certitudine naturali, quantum consulo quodam, & imperfecto modo, quantum ad modum concipiendi Angelorum essentiam, & naturam possibilem. Declaratur prior pars, quia quod Angelus sit possibilis non pendet ex libera voluntate Dei, sed est necessarium ex vi omnipotentis eius cum non repugnantia ex parte talis obiecti: sed Adam ex effectibus Dei cognoscebat euidenter omnipotentiam eius, ut ex dictis patet, & poterat etiam cognoscere non repugnantiam ex parte spirituum substantiarum, nam hanc sufficienter ostendit ipsa anima rationalis, ut supra in principio huius operis deductum est. Imò videtur illa non repugnantia per se nota ex terminis, supposita cognitione Dei, qui est suprema substantia spiritualis completa, quia non est, vnde repugnet, dari aliquam participationem eius, quæ in eodem gradu completa substantia sit. Secundum autem, quod Angelus has substantias esse, pendet ex voluntate Dei libera, & ideo naturaliter minus notum est hominibus, & fuit etiam primo homini. Nihilominus tamen magna probabilitate, & vehemènti coniectura id assequi potuit multo perfectius, quam Philosophi naturales id cognouerunt. Vtraque tamen cognitio erat per conceptus vniuersales, quia Angeli utroque modo ex vi effectuum solum concipiuntur sub ratione substantiæ spiritualis, intellectualis, & creatæ, ac completæ, & independentis à corpore in sua cognitione, sicut etiam in esse, & in eo gradu cognoscitur esse, vel posse esse multitudinem, & varietatem, quæ omnia confusa, & vniuersalia sunt. Neque ex vi huius scientiæ habuit Adam principia, per se, quæ in cognitionem magis propriam, aut distinctam Angelorum peruenirent.

Atque ex his, quæ de natura, & obiecto huius scientiæ diximus, facile intelligi potest, quales, & cuius perfectionis actus huius scientiæ fuerint: cuius enim dictum est, ipsam scientiam fuisse eundem speciei cum acquirita humana: inde ergo oportet sequitur, actus intelligendi, quos Adam per hanc scientiam habere potuit, eiusdem speciei fuisse cum actibus, quos nos exercemus. Quia actus proportionati sunt habitibus, & speciebus, à quibus procedunt: & similiter actus procedentes ab habitibus eiusdem speciei sunt cum actibus procedentibus, qui habitus efficiunt, vel efficere possunt. Nihilominus tamen in modo, seu perfectione accidentali usus illius scientiæ, & actus eius multis rationibus ceterorum hominum actus excedere potuerunt. Primò propter excellentiam ingenij, quam in Adamo fuisse diximus. Secundò propter optimum corporis temperamentum, & extremam perfectionem interiorum, & exteriorum sensuum, quæ ad munus intelligendi multum iuuat. Tertio, quia verisimile est, species, & phantasmata à Deo infusa fuisse perfectissima, & liberrima intra naturalem ordinem, & habitum ipsius scientiæ fuisse valde intensum. Denique habuit Adam in illo statu, ut infra dicemus, quandam naturæ integritatem per subordinationem appetitus inferioris ad superiorem, quæ omnem

animæ perturbationem, & inuoluntariam distractionem auferbat: quæ animi compositio ad perfectam intelligentiam, & considerationem multum iuuat. Igitur ex his principijs, & circumstantijs facile intelligitur, actus huius scientiæ in Adamo fuisse longe maioris perfectionis, quam in cæteris hominibus esse solent.

Dubitari verò potest, vtrum in cognitione per hanc scientiam Adam fuerit vsus discursu, & illo indigerit. Est autem duplex discursus, vnus tantum successiuus, alius causalis, seu illatiuus, vt in lib. 2. de Angelis, c. 33. explicuimus, & de vtroq; interrogari potest. Nam de primo inuenio Greg. in 2. d. 11. q. 1. a. 1. circa primam conclusionem dicentem hominem in statu innocentia, & naturalis intelligentia simul potuisse vti omnibus speciebus, quas in mente habebat, atq; ita potuisse simul actum intelligere omnia, quæ habitu sciebat. Ex quo recte sequitur non indiguisse discursu successiuo, per quem non omnia simul sed successiuè cognoscuntur. Fundamentum Gregorij est, quia nunc tarditas, & successio cognitionis nostræ prouenit ex corpore corruptibili, quod aggrauat animam: sed in Adam non erat hoc impedimentum, nam ex peccato ortum est, vt sentit Aug. 4. Gen. ad lit. c. 32. & 15. de Trin. c. 24. ergo potuit Adam absq; impedimento corporis omnia simul contemplari, quæ sciebat.

Hæc verò sententia parum, vel nihil probabilis habet, vt rectè notauit Capreol. in 2. d. 3. q. 2. a. 3. ad 2. cont. 9. concl. & ad 4. Greg. cont. ead. l. Item q; habet Maior in ead. d. q. 5. s. Propter ista. Qui tamen addit, potuisse Adam ante peccatum, habere plures notitias simul, quam post peccatum quod est verisimile, propter circumstantias illius status supra ponderatas. Quod autem non potuerit simul habere omnes actus, ad quos habebat species, satis euident est. Quia neq; Angeli hoc possunt, vt supra ostendimus. Vnde constat hanc impotentiam in nobis non prouenire ex corporis corruptibilitate, & defatigatione, sed ex intrinseca limitatione intellectus humani, qui plurib. intentus minor est in singulis. Cuius etiam signum est, quia in initio cogitationis, prius quam sensus defatigetur: experimur eandem difficultatem in attentione ad res varias simul, & per diuersos actus, seu per modum plurimum. Et ita possunt accommodari cetera, quæ in simili puncto de Angelis diximus in proprio tract. lib. 2. c. 37.

Neq; contra hoc obstat, quæ ex Aug. Greg. adducit, nam in priori loco Gen. non tractat de scientia Adæ, sed de nostra, nec de vsu scientiæ infusæ, sed de illa scientia rerum, quam per sensus acquirimus, de qua manifestum est tardius, & difficultius & magna temporis mora fieri propter corpus corruptibile, quod aggrauat animam. Vnde non fit in statu innocentia nullam fuisse necessariam temporis moram ad cogitandum de rebus omnibus, & multo magis ad consequendam illarum scientiam, si denuo filijs Adæ per proprios actus acquirenda esset. Sed hoc labore sic acquirendi scientiam non indiguit Adam. Et in hoc sensu videtur loqui Aug. in alio loco de Trin. cum dicit: Quod homines non laborarent in intelligendo (vtiq; inquirendo) naturam mentis humanæ, & vix ad certum aliquid peruenirent, nisi pœnalibus tenebris inuoluti, & onerati corpore corruptibili, quod aggrauat animam. Addi etiam potest nunc impediri sepe hominem corpore corruptibili non solum ne simul possit multa cogitare, verum etiam vt nec de vna re possit libere considerare, quod impedimentum in statu innocentia non ita pateretur.

Circa discursum verò proprium, & argumentatiuum inuenio D. Thom. in dict. q. 94. a. 1. ad 3. significancem, primum hominem non cognouisse

Deum naturali scientia per demonstrationem ex aliquo effectu, nec indiguisse discursu, sicut nobis est necessarius. Hæc verò sententia simpliciter, & vt sonat intellecta, difficilis est. Quia necessitas discursus non prouenit ex corporis corruptibilitate sed vel ex sola intrinseca limitatione intellectus hominis, vel ex dependentia à phantasmatibus: sed Adam in statu innocentia, & habebat eandem limitationem intellectus, & dependebat à phantasmatibus: ergo eandem difficultatem discurrendi habebat. Item Adam intelligebat componendo & diuidendo: ergo etiam discurrendo. Antecedens probatur, quia necessitas compositionis in nostro intellectu, prouenit ex limitatione singularum specierum, sed species Adæ erant eiusdem rationis: vt ostendimus, ergo etiam modus cognoscendi componendo, & diuidendo. Consequentia verò clara est, quia eadē vel maior ratio in compositione per discursum inuenitur. Ad D. Thomam ergo dicimus, ipsum in alijs locis docuisse, ad proprium discursum necessariam esse temporis successione, vt patet c. 1. p. q. 58. a. 3. & 4. & supra etiam adnotauimus. In hoc ergo loco videtur excludere ab Adamo discursum in hoc rigore sumptum, præsertim cum Deum ex effectibus cognoscebat. Quod est probabile, quia cum Adam iam haberet species rerum, & habitum perfectum, & aliàs contemplari posset effectum, v. g. seipsum, & Deum per modum vnius: simul poterat effectum, & Deū ex effectu cognoscere. Nihilominus tamen non erat illa cognitio sine discursu, quatenus in rigore sine temporis successione per illationem, & efficaciam vnius actus ex alio subsistere potest.

Vltimò dicendum est de perfectione huius scientiæ, quantum ad habitum, de quo interrogari potest, an fuerit adeo perfectus, vt in vna simplici qualitate omnes scientias contineret. Sed hoc nihil habet dubitationis, suppositis, quæ diximus: Nam cum illa scientia fuerit tantum per accidens infusa, necessarium fuit tot habitus specie distinctos in ea fuisse multiplicatos, quot ab hominibus acquiruntur, seu acquiri possunt, quia nō possent plures habitus specie distincti in vno contineri, nisi ille esset altioris ordinis, inferiores eminenter potius, quam formaliter complectens. Fuerunt ergo in illa scientia habitus primorum principiorum (si in nobis acquisitis aliquis est, & ab intellectu distinctus) & habitus Metaphysicæ, seu sapientiæ, & habitus Philosophiæ, & Mathematicæ cum omnibus speciebus suis, & præterea prudentiæ, & artis illi statui inuenientis. Qui fuerunt valde perfecti quoad extensionem vt diximus, atque etiam quoad intensiōem conuenientem illi statui, quamuis certum gradum definire solus Deus potuerit. Quocirca quando de illis habitibus tanquam de vna scientia loquimur: & nomine scientia latè vtimur prout virtutem intellectualem significat, & vnitatem non simplicem, sed collectiuam plurimum habituum intelligimus.

Vnde facile expeditur quæstio, vtrum primi homines in hac naturali scientia proficere potuerint? Quam etiam attingit D. Thom. in dict. a. 3. ad 3. & respondet non potuisse proficere quoad numerum scitorum, potuisse tamen quoad modum sciendi. Nam quia humana scientia naturas vniuersales contemplatur, & de omnibus illis, quæ naturaliter ab homine cognosci possunt, Adam habuit infusam scientiam, meritò dicit quoad numerum scitorum non potuisse in illa proficere. Quia vero non cognoscebat per species infusas omnia singularia, ideo quoad species illorum crescere in perfectione scientiæ potuit. Et ita quoad hoc munus non erat otiosus intellectus agens in illo statu, nam poterat singularum rerum species intelligibiles efficere, vt nos credimus. Atque hinc

per causalem
tatem quid
significet D.
Thoma.

Arguitur 1.
tamen contra
citata
verba D.
Thoma.

Arguitur 2.

Ad verba
predicta D.
Thoma.

26.

De habitu
li scientia,
quod non
fuerit
simplici
plex quali-
tas.

27

An primi pa-
rentes in hac
scientia pro-
ficere potue-
runt quasi ex
sensu.
Responsio
D. Thom. bi-
membris ex-
plicatur.

Intellectus
agens in pri-
mi parenti-
bus non fuit
otiosus.

O etiam

Profecerunt
etiam in sci-
entia experi-
mentali.

etiam potuit Adam experientiam acquirere, seu
experimentalem scientiam acquirere proficere,
sicut etiam de Christo concedunt, etiam qui opi-
nantur, illum habuisse scientiam per accidens in-
fusam. Atque ita de Adamo sentiunt D. Thom. su-
pra, & Bonauent. dicta d. 23. a. 1. q. 1. & ibi Richard.
Ægid. & Chart. & Alex. Alenf. 2. p. q. 92. membr. 1. &
memb. 2. a. 3. Et videri possunt, quæ in simili à no-
bis dicta sunt in 1. tom. 3. p. disp. 30. sect. 2.

28
An proficere
potuerint in
sensu.
Affirmare
videtur
Bona. Alenf.
Ægid.

Hæc autem omnia procedunt de perfectione
quali extensiva, dubitari autem ulterius potest de
intensiva: nam quod in illa proficere potuerit, si-
gnificant Bonauent. Alenf. & Ægid. dum dicunt,
potuisse proficere Adam non quoad nouum habi-
tum, sed quantum ad maiorem, seu perfectiorem
habitu sciendi, nam illa maior perfectio non vi-
detur esse potuisse, nisi intensiva. Vnde addit Bo-
nauent. quod proficere poterat quantum ad ma-
iorem habilitationem, quia ex frequenti conside-
ratione fieret promptior, & paratior ad iudican-
dum de rebus, quarum cognitionem per habitum
innatum habebat. Sed in contrarium est, quia ha-
bitus non intenditur nisi per intensiones actus,
sed habitus infusus Adæ fuerunt valde intensi, vt
diximus: ergo difficile creditur est, habuisse Adam
actus intensiores ipsis habitibus: ergo etiam est
difficile creditu proficisse in illa scientia quoad ha-
bitus intentionem. Hæc ergo pars satis probabilis
est, quamuis incerta. Vnde si aliqua maior facili-
tas adiungebatur Adæ ex vfu talis scientiæ, addi
poterat ex coniunctione, & vfu experimentalis
cognitionis, sine noua habitu intensione.

Contrarium
probabilius.

29
Adamus an
Salomonem
sciam a ma-
ior.
Posterior af-
firmat Abu-
lenf. ex 3.
Reg. 3. & 4.
Præsumptum
probabilius.

Tandem solet hic fieri comparatio inter hanc
scientiam Adæ, & similem Salomoni infusam, vt
fuerit perfectior. Nam Abulenf. l. 3. Regum. c. 3. q. 7.
præfert scientiam Salomonis propter verba illa c.
3. Dedit tibi cor sapiens, & intelligens, in tantum vt nullus
ante te similis tui fuerit, nec post te surrecturus sit. Et illa
cap. 4. Præcedebat sapientia Salomonis, sapientiam omniū
orientalium, & Aegyptiorum, & erat sapientior cunctis ho-
minibus. Nihilominus probabilius est, in hac natu-
rali scientia Adamum maiorem perfectionem co-
sequutum fuisse Salomone. Quia in Adamo fuit
tanquam in capite & magistro totius posteritatis,
præsertim in his, quæ ad naturam pertinent. Item,
quia illi erat magis necessaria, vt constat. Item
quia verisimile est excessisse Adam imperfectione
intellectus & ingenij, cui scientia proportionatur.
Et ita in hoc puncto consentiunt ex nostris Bene-
dictus Pereira l. 5. in Gen. & Valent. 1. tom. disp. 7.
q. 1. puncto 1. & Pineda lib. 3. de rebus Salom. c. 10.

Ratio.

30
Ad loca
Scripturæ pro
Abulen.

Nec verba Scripturæ obstant, quia non fuit in
eis comparatio ad omnes omnino homines nec in
omni genere sapientiæ. Imo in posteriori loco so-
lum videtur fieri comparatio ad omnes homines,
qui tunc erant sapientia illustres: vel quos fama sa-
pientissimos prædicabat. In altero vero fit com-
paratio ad omnes homines, qui via humana, &
ordinaria sapientiam consequuti sunt. Et præte-
rea recte dici potuit, nullum fuisse similem Salo-
moni in sapientia, quia fortasse nullus homo pu-
rus habuit tantam perfectionem simul in vtraque
scientia speculatiua, & practica naturali, & mo-
rali, seu civili, & pertinente ad reipublicæ guber-
nationem. Nam fortasse in hac posteriori parte
Salomon superauit Adamum, cuius statui tā ne-
cessaria non erat illa practica scientia, seu pruden-
tia civilis, sicut fuit Salomoni. Et ideo ipse hanc
præcipuè à Deo postulasse videtur, illamq; accepit
perfectissimam, & ad maiorem liberalitatem o-
stendendam, addidit ei Deus naturalem scientiam
satis perfectam. In hac vero dicimus excelluisse A-
damum, quia eius statui erat magis opportuna, si-
mulq; accepit aliam satis perfectam, suo tamen
statui sufficientem, & conuenientem, idcirco non

est inconueniens, quod in ea aequalis Salomoni
non fuerit. De Christo autem Domino nihil dice-
re oportet, quia propter dignitatem personæ in o-
mini scientia, & perfectione omnes superauit.

CAPVT X.

Virum Adam ante peccatum tam perfectum co-
gnitionem habuerit vt decipi na-
turalibus non potuerit.

AD perfectionem consummatam intellectus
non satis est, cognoscere verum, sed etiam fal-
sum vitare necessarium est, quia bonum exime-
gra causa confurgit, & ideo explicata perfectione,
quam in naturalibus Adam habuit circa cogni-
tionem vritatis, videndum superest, an habuerit
etiam alteram partem vitandi falsitatem in eodē
ordine naturalis cognitionis. Sub naturali autem
cognitione comprehendimus omnem illam, quæ
per lumen, & vires naturales intellectus haberi
potest, etiam si non sit de rebus necessariis, vel vni-
uersalibus. In hoc ergo puncto prima opinio est,
potuisse nomen ante peccatum habere iudi-
cium falsum circa rem aliquam sibi non eiden-
tem. Hanc opinionem refert Bonauent. in 2. d. 23.
a. 2. q. 2. & censet, esse satis probabile, quamuis illi
non adhæreat. Illam tamen sic declarat, vt illud
iudicium ex parte obiecti esse non potuerit in ma-
teria scibili ab homine, sed in materia opinabili,
& ex parte modi non fuisset futurum per firmam
adhesionem, ac credulitatem, sed per aliqualem,
vt ait, æstimationem. Quia prior modus est nimis
imperfectus, & imprudens, & ex quadam animi
immoderatione procedit, habendo incerta pro-
certis, & ideo repugnabat homini ante peccatum.
Posterior autem modus non videtur repugnare.

Vnde probatur primo, quia Adam per scientiā
naturalem sibi infusam non cognoscebat omnia
evidenter, præsertim contingentia futura, vel ali-
qua etiam existentia, vel in cordibus occulta, vel
loco absentiā: sed non solum de prioribus, sed et-
iam de posterioribus iudicium aliquod proferre
poterat: ergo poterat in eo interdum falli. Pro-
batur minor, quia ea, quæ non euidenter cogno-
scuntur, signis & coniecturis huiusmodi valde verisimi-
lia, & interdum est homini necessarium ad aliquod
agendum prudenter, vel debito modo, iudicium ali-
quod circa res huiusmodi proferre, sicut nunc
quilibet prudens facit: ergo idem potuit facere A-
dam. Probatur consequentia quia in illo actu nul-
la est imprudentia, nec proprius defectus, cum sit
modus operandi tali nature accommodatus, &
moraliter necessarius: vnde (vt Bonauent. supra
indicat) nomen deceptionis, aut erroris non me-
retur. Quocirca non solum in practicas, & parti-
cularibus, sed etiam in speculatiuis potuit homo
in illo statu esse capax opinionis, quia rerum essen-
tias, & proprietates nec prout in re sunt, nec tem-
per euidenter cognosceret, sed multa probabiliter
vel de proprietatibus, vel de distinctionibus re-
rum coniectare posset: ergo etiam posset de illis
iudicium opinatiuum proferre: ergo & interdum
falli, quia hoc iudicium falsitati expostum est. Se-
cundo principaliter arguitur, quia de facto Eva
decepta est à serpente, vt ipsa confessā est, dicens,
Gen. 3. Serpens decepit me. Imo & Adam fuisse deco-
ptum existimando non fuisse futurum grauem la-
psum, sic de cibo vitæ comederet, ne vxori repug-
naret, aut displiceret, Aug. significat l. 14. de Ciui.
c. 11. & l. 11. Gen. ad lit. ca. vlt. & sequitur Magist. in
2. d. 22. Potest enim exemplo confirmari, nam B.
Virgo decepta est, existimans fuisse filium in comi-
tatu, vt dicitur Luc. 2. Quid ergo mirum, quod A-
dam, & Eva decipi potuerint.

Nihil.

SVARE
de Angelis
re 6. d. 1. rum
anima.

D. V.